

Milan Vukovich: „Ich fühle mich als Urbulgare“

Milan Vukovich ist Maler der klassischen Schule, akademisch ausgebildeter Kunsthistoriker, einflussreicher Künstler und Vordenker in universell-gesellschaftspolitischen und religiösen Fragen.

Dr. Stefan Stoev im Gespräch mit Milan Vukovich

Wir sitzen mit Milan gemeinsam zur Brunch im Cafe Havelka und unterhalten uns in der Zeit der angekündigten Weltwirtschaftskrise über das Thema das uns zusammengebracht hat: Kunst!

Milan Vukovich, 49, ist in Wien geboren und in Mali Boristof (Kleinwarasdorf) bei seiner „altkroatischen“ Familie aufgewachsen. Er hat sowohl Architektur und Kunstgeschichte in Wien als auch Malerei in Salzburg und in Venedig studiert. Während seines Studiums wurde Milan zum Kosmopoliten. Seine Studienaufenthalte brachten ihn nach New York, Moskau, Kairo, Rom, Venedig und Paris. Milan befasst sich professionell mit Architekturzeichnungen, mit Porträtzeichnungen und mit Entwurfszeichnungen für Innenraumgestaltungen historischer Gebäude, wie Kirchen, Schlössern und Palais, sowie mit der künstlerischen Ausgestaltung öffentlicher Gebäude. Im Bereich der Forschung, setzt sich Milan mit Ethnographie, Archäologie, Mythologie, Altkirchenslavischer Literatur und religiöser Kunst auseinander.

Sein Forschungsschwerpunkt ist Ost- und Südosteuropa. Milan strebt nach einer Kulturreform, die zur Entwicklung eines neuen interdisziplinären, universalen und völkerverbindenden Ansatzes beitragen soll.

Ich fragte Milan, wie er die Entwicklung der religiösen Kunst in Osteuropa, im Vergleich zu Zentraleuropa, sieht und welche Rolle er dabei einnimmt...

„Die Bedeutung traditioneller östlicher Kirchenkunst ist getragen von einem tiefen Glauben und vom Prinzip der Kontinuität; beides ist im Westen verloren gegangen. Das Prinzip der individuellen Selbstverwirklichung des Menschen ist in den Konsumgemeinschaften auf Grenzen gestoßen und so sieht man sich nun nach neuen Lösungen um. In der religiösen

Kunst der Orthodoxie kommen ganz andere Prinzipien zur Geltung als zum Beispiel in der Gegenwartskunst. So wende ich mich auch einer Tradition zu, die mir das Gefühl der wohlwollenden Annahme verschaffen kann in einen für mich akzeptablen Wertekontext, mit Zutritt zum Christologischen Ideal. Die Wirkungskraft der östlichen Ikonen und des mittelalterlichen Kirchenbaues hat nun eine große Bedeutung für die Welt erlangt. Sofern die intellektuellen Kräfte aus Bulgarien sich ihrer Wurzeln bewusst werden und die Künstler aus ihren eigenen Ressourcen schöpfen, kann es innerhalb der Weltkultur zu einer Renaissance kommen mit einem wesentlichen Anteil der bulgarischen Identität am großen Weltgefüge. Dies war schon zur Zeit des ersten Großbulgarischen Reiches der Fall. Erst aus dem tiefen Bewusstsein um den eigenen Ursprung kommt es zu einer Hochkultur. Zahlreiche kunstschaaffende Menschen irren sich, wenn sie glauben, international zu sein indem sie abgeschmackte Mainstreams irgendwo in der Provinz zu fabrizieren. Freilich sieht die Realität in Bulgarien anders aus als in Österreich und auch die Kunstbedürfnisse sind dort anders als hier. Ich glaube, dass die Kirche in Bulgarien wieder enorm an Bedeutung gewinnen wird und weltweit auch andere Glaubensgemeinschaften an ihre Wurzeln zurückkehren werden und damit Menschen den Halt geben, den sie brauchen. Im Europäischen Kontext muss zwangsläufig ein interreligiöser Dialog gepflegt werden, um ein friedvolles Nebeneinander zu ermöglichen. Meine künstlerische Arbeit bezieht sich auf ein völkerverbindendes Konzept, und mein persönliches Wachstum wurzelt in der Geschichte meiner Familie. Darin spielt sowohl die kulturelle Identität, die Sprache, die Sitten als auch die Toleranz über Jahrhunderte eine wichtige Rolle. Der besonders weite Rückblick

auf meine Familiengeschichte gestattet mir geistige Verbindungen bis ins frühe Mittelalter aufzunehmen. Als Folge davon thematisiere ich frühe Kulturen, Byzanz, Mittelalter, Gotik in meiner Arbeit. Da ich mich als Kultur reformer sehe, hole ich die großen Themen aus der Religion, nur sie sind in der Lage, Veränderung herzustellen und die Geschichte zu formen. Darin bewege ich mich quasi heimlich, ganz gleich ob die Vorbilder aus Konstantinopel, aus dem Rila Kloster, aus Ohrid oder aus dem Burgenland und Wien stammen.“

Milan hat einen mittelalterlichen Sakralraum errichtet und ihn nach dem Hl. Basilios benannt. Deshalb fragte ich Milan, wie er zur slawischen Kultur steht und welche Bedeutung er ihr schenkt.

„Wenn ich etwas wie eine Vision für die westliche Gesellschaft zu formulieren wage, so ist dies für mich nur über den geistigen Zugang zur altkirchenslawischen Literatur möglich. Die Tradition der humanistischen Schöpfungsbearbeitung von Kyrill und Method, ihre Darstellung der glogolthischen Schriftkultur, ihr Einfluss auf die Überlieferung bis heute ist für mich sehr leicht zugänglich. Das Altslawische stellt für mich eine so reichhaltige Substanz dar, dass ich ein Leben lang aus diesem Bereich schöpfen kann. Die balkanische weltliche Kunst des Mittelalters ist in gewisser Hinsicht eine Königsdisziplin. Selbst in der Volkskunst setzt sich dies fort. Die Kultur Bulgariens war über 1000 Jahre geprägt von der Volkskunst. Sie ist hier ein Ersatz der weltlichen Hochkultur und ist deshalb überaus bedeutend...“

Das gesamte Interview auf www.idea-society.org

Милан Вукович: Чувствам се като прабългарин

Милан Вукович е художник от класическата школа, следвал е история на изкуствата. Той е оригинален изкуствовед и теоретик в сферата на универсалните обществено-политически и религиозни въпроси.

С Милан сме в Кафе „Хавелка“ и обсъждаме, във времена на обявена световна финансово криза, тема, която ни е събрала – изкуството.

Милан Вукович е 49-годишен, роден във Виена и отрасъл в Мали Бористов (Клайнварасдорф) сред хърватското си семейство с древни корени. Следвал е архитектура и история на изкуствата във Виена, а също и живопис в Зацбург и във Венеция. По време на своето обучение Милан се превръща в „световна личност“. Следването му го отвежда на места като Ню Йорк, Москва, Кайро, Рим, Венеция и Париж. Занимава се професионално с архитектурни концепции, портрети, със скици за вътрешен дизайн на исторически сгради като църкви,

дворци, крепости и палета, както и с арт-дизайн на обществени сгради. В областта на изследването се занимава с етнология, археология, митология, древна църковнославянска литература и религиозно изкуство. Привърженик е за модерна културна реформа, която да развие нови интердисциплинарни, универсални и свързващи народите принципи.

С Милан Вукович разговаря д-р Стефан Стоев

Попитах го как вижда развитието на религиозното изкуство в Източна Европа в сравнение с това в Централна Европа и каква е ролята, която той се опитва да заеме в тази среда.

„Значението на традиционното източно-църковно изкуство се осланя на дълбока вяра и на принципа на безкрайността; тези основи са изчезнали в западното изкуство. Така нареченият „индивидуален принцип“ на самореализация на човека се е сблъскал с границите на днешното консуматорско общество, което се нуждае от нови решения.“

В религиозното изкуство на средновековното православие, за разлика от съвременното изкуство, преобладават съвсем други принципи. Ето защо се насочвам към онези стари традиции, които ми позволяват да изградя духовна връзка, близка до моята ценностна система, докосваща се до християнските идеали. Силното въздействие на източните икони и изграждането на множество средновековни църкви са голямо богатство за днешния свят. Ако интелектуалните сили в България се насочат към корените си и творците започнат да черпят творчески сили от тези корени, тогава в световен мащаб би могъл да се отключи нов Ренесанс, в който българската идентичност да изиграе водеща роля.

Такъв културен възход, с отражение върху цялата европейска и световна култура, се е развил по времето на Първото българско царство. Единствено дълбокото осъзнаване на собствения произход може да доведе до създаването на висши културни ценности. Много творци се заблуждават, като вярват, че могат да бъдат международно признати с абсурдни творби по линията на общото течение. Разбира се, реалността в България е съвсем различна от реалността в Австрия и дори нуждите от изкуство са съвсем други. Вярвам, че изкуството в България отново ще намери духовната си връзка със средновековното православие, също и че други общества по света ще се завърнат към духовните си корени, произтичащи от древните религии, и ще дадат на своите хора онязи опора, от която те имат нужда.

В европейския контекст трябва задължително да се поддържа интензивен между-

лигиозен диалог, за да съжителствам спокойно. Моята творческа работа се основава на концепцията за обединяване на народите, а житейското ми развитие черпи сили от историята на семейството ми. В този смисъл, в продължение на повече от едно столетие, важна роля играят както културната идентичност, езикът и обичаите, така и толерантността. Дългогодишната история на моето семейство ми дава възможност да намеря духовни връзки, стигачи до Ранното средновековие. В резултат на това в изследваната си се занимавам със стари култури, като византийската, средновековната, готическата. Понеже се виждам културен реформатор, голяма част от темите си вземам от религията – само те са в състояние да предизвикат промяна и да аплават историята. В тази сфера аз се чувствам като у дома си, независимо дали примерите идват от Константинопол, Рилския манастир, Охрид, Бургенланд или Виена.“

Милан е изградил в дома си средновековна сакрална зала, която е нарекл на името на св. Василий. Попитах го какво е личното му отношение към славянската култура и какво значение е отдава.

„За да мога да формулирам нещо като „представа за западното общество“, се нуждаем от контрапункт, който намирам в духовния достъп до древната църковнославянска литература. Традицията на хуманистичното творчество на Кирил и Методий – тяхното представяне на глаголската книжовна култура, това широко влияние, оставило следи и до днес, за мен е много лесно достъпно. Старославянският език ми дава богат материал, от който цял живот бих могъл да черпя. Балканското светско творчество през Средновековието е в определена степен „царска дисциплина“, намираща отражение и в народното творчество. Културата на България е била под влиянието на народното творчество в течение на повече от 1000 години. Тя може да бъде разглеждана като потенциален заместител на световна висша култура и затова за мен има особено значение.“